

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій**

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАКОРДОННІ ПРАКТИКИ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСТВА»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»
Спеціальність А3 Початкова освіта
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Закордонні практики здоров'язбережувального виховання учнівства
Викладач (-і)	Сливка Лариса Володимирівна
Контактний телефон викладача	050-631-58-84
E-mail викладача	larysa.slyvka@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Аудиторний формат консультацій: щовівторка з 14.00 до 16.00 у корпусі Педагогічного факультету (вул. Бандери, 1; ауд. 706.). За бажанням студентів, організовується дистанційний формат консультацій, а саме: – шляхом переписки електронною поштою; – шляхом переписки у вайбер-групі; – з використанням платформи ZOOM.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни «Закордонні практики здоров'язбережувального виховання учнівства» (далі – «ЗП ЗзВУ») є формування компетентностей майбутніх вчителів початкових класів щодо реалізації ЗзВ у вимірі кращого закордонного досвіду відповідної освітньо-виховної діяльності і з опертям на цей досвід. Входження національної системи освіти до європейського освітнього простору, потреба її оновлення формують запит на уведення до освітнього процесу ЗВО навчальних дисциплін, вивчення яких сприятиме формуванню у студентів компетентностей щодо віднайдення перспективних траєкторій такої інтеграції. Отже, важливим є прилучення здобувачів вищої освіти до зарубіжних досягнень в освітній галузі, наукове забезпечення модернізаційних процесів в освіті України з позиції відповідності сучасним світовим трансформаціям. На тлі кризового розвитку, за якого загострюються старі й формуються нові суперечності, на тлі мінливих і нестабільних умов існування за умов суспільно-політичних, екологічних, військових та інформаційних викликів, на тлі втрати значущих цінностей і появи нових у глобальному, національному й державному вимірах актуальність навчальної дисципліни «ЗП ЗзВУ» зумовлюється соціальним запитом на формування нової генерації людей, здатних протягом тривалого часу зберігати якість усіх функцій життєдіяльності відповідно до змін умов і рівнів біологічного й соціального розвитку, і, відповідно до цих тенденцій, пошуками ефективних засобів розв'язання проблеми збереження здоров'я дітей та юнацтва. На теоретичному й практичному рівнях актуальність навчальної дисципліни «ЗП ЗзВУ» обґрунтовується потребою створення цілісної української моделі здоров'язбережувального виховання учнів за умов трансформації національної освіти у напрямі забезпечення системного підходу до формування в новій культурно-історичній ситуації ціннісного ставлення до здоров'я власного та інших людей, що є одним з провідних чинників сталого розвитку суспільства і суспільних відносин. Педагогічний вектор актуальності навчальної дисципліни «ЗП ЗзВУ» визначається потребою прогнозування певних нововведень у теорію і практику педагогіки здоров'я із урахуванням ретроспективного зарубіжного дослідницького поля. Вивчення закордонного досвіду уможливило пошук інноваційних освітньо-виховних технологій, які здатні забезпечити формування нового типу особистості – стійкої, ідентичної до самої себе, яка має активну діяльнісну позицію і прагнення до самовдосконалення в контексті здоров'я. Навчальна дисципліна «ЗП ЗзВУ» вивчається студентами спеціальності «Початкова освіта» на третьому курсі у 6-ому семестрі.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни «Закордонні практики здоров'язбережувального виховання учнівства» є розширення уявлень і знань студентів (майбутніх вчителів початкових класів) про зміст і технології ЗзВ здобувачів загальної середньої освіти; підготовка майбутніх вчителів початкових класів до реалізації розмаїтого контенту, дотичного до ЗзВ дітей і юнацтва.	

У результаті вивчення навчальної дисципліни «ЗП ЗзВУ» студент:

- аналізує концептуальні положення здоров'язбережувального виховання;
- здобуває знання про освітні програми здоров'язбережувального виховання (фізичне виховання; формування сприятливих здоров'ю соціальних навичок; превентивне виховання; сексуальне (статеве) виховання; ін.), які реалізуються за кордоном (зокрема, у Австрії, Албанії, Бельгії, Болгарії, Великій Британії, Греції, Данії, Індії, Ісландії, Іспанії, Ірландії, Італії, Канаді, Китаї, Непалі, Нідерландах, Німеччині, Норвегії, Пакистані, Португалії, Республіці Польща, Румунії, Сполучених Штатах Америки, Фінляндії, Франції, Чехії, Швеції, Японії);
- здійснює пошук інформації про міжнародне співробітництво освітян у сфері ЗзВ дітей та юнацтва як важливого фактору поширення, розвитку і удосконалення цього педагогічного явища;
- має можливість творчо використати здобуті знання у практичній педагогічній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

Програмні результати навчання:

ПРН-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПРН-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПРН-13. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й

психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / Вибіркова
Шостий	013 Початкова освіта	Третій	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	сам. р-та
Тема 1. Науково-теоретичні основи здоров'язбережувального виховання учнів.	2	2	4
Тема 2. Нормативно-правова база, яка актуалізує й унормовує виховно-освітні аспекти здоров'язбереження здобувачів освіти: закордонний контекст.	2	2	6
Тема 3. Особливості реалізації фізичного виховання учнівства в загальноосвітніх школах близького і дальнього зарубіжжя (Австрія; Республіка Польща; Румунія; Сполучені Штати Америки; азійські країни).	2	2	8
Тема 4. Огляд програм профілактики шкідливих звичок серед дітей та юнацтва в країнах зарубіжжя (програми первинної профілактики наркотизму: на прикладі Швеції, Німеччини і США»; програми вторинної профілактики наркотизму: на прикладі Швеції, Німеччини і США).	2	4	14
Тема 5. Моделі статевого виховання дітей та юнацтва в загальноосвітніх школах закордоння: теорія і практика (на прикладі: Сполучених Штатів Америки; країн першої хвилі вступу до ЄС; скандинавських країн; Данії; Італії; Німеччини; Республіки Польща; Фінляндії).	2	4	14
Тема 6. Профілактика булінгу як педагогічна проблема в освітніх закладах зарубіжних країн (профілактика булінгу як напрям здоров'язбережувального виховання учнів у фінських загальноосвітніх школах; інструменти запобігання булінгу у Чехії; проекти протидії булінгу в Албанії; реалізація антибулінгових програм у Норвегії).	2	4	14
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання знань¹ з навчальної дисципліни «Закордонні практики здоров'язбережувального виховання учнівства» здійснюється планово і є неперервним впродовж усього навчання. Воно включає поточний, модульний і підсумковий (семестровий) контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час проведення усіх видів аудиторних занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, результати виконання і захисту лабораторних робіт, експрес-контролю у формі тестів тощо. Оцінки виставляються в електронних академічних журналах. Модульний контроль проводиться (виставляється) на підставі оцінювання результатів знань здобувачів вищої освіти після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини навчальної дисципліни – змістового модуля. Семестровим (підсумковим) контролем є залік, який полягає в оцінюванні засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з дисципліни і складається зі зданих залікових змістових модулів, індивідуальних робіт, виконаних тестових завдань, практичних робіт тощо. Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань і результатів складання змістових модулів. Підсумкова залікова оцінка розраховується та виставляється викладачем і оголошується здобувачам вищої освіти на останньому практичному занятті. Вид контролю – залік. Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань і результатів складання змістових модулів. Аудиторна робота (АР) – 30% (коефіцієнт 0,3). Контрольні роботи (КР) – 10% (коефіцієнт 0,3). Самостійна робота (СР) – 10% (коефіцієнт 0,4). СПК = АР + КР + СР Підсумкова максимальна оцінка – 100 балів.
Вимоги до письмових (контрольних) робіт, тестів та інших видів робіт	Неприпустимі плагіат та списування. Уміщені на паперових і електронних носіях тестові завдання, які розв'язує студент, передбачають вибір правильного варіанту відповіді. Тест «Науково-теоретичні основи здоров'язбережувального виховання учнів» – максимально 10 балів; Тест «Нормативно-правова база, яка актуалізує й унормовує виховно-освітні аспекти здоров'язбереження здобувачів освіти: закордонний контекст» – максимально 10 балів; Тест «Особливості реалізації фізичного виховання учнівства в загальноосвітніх школах близького і дальнього зарубіжжя» – максимально 10 балів; Тест «Огляд програм профілактики шкідливих звичок серед дітей та юнацтва в країнах зарубіжжя» – максимально 20 балів; Тест «Моделі статевого виховання дітей та юнацтва в загальноосвітніх школах закордоння: теорія і практика» – максимально 20 балів; Тест «Профілактика булінгу як педагогічна проблема в освітніх закладах зарубіжних країн» – максимально 10 балів;

¹ Оцінювання знань з навчальної дисципліни регламентується «Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (2023 р.). URL: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

	Індивідуальний/Груповий проєкт за темою «Моделі статевого виховання дітей та юнацтва в загальноосвітніх школах закордоння: теорія і практика» – максимально 15 балів; Неформальна освіта – максимально 5 балів.
Практичні заняття	На практичних заняттях здійснюється усний і письмовий контроль набутих студентом знань, оцінюються індивідуальні і групові проєкти.
Умови допуску до підсумкового контролю	Залік виставляється на основі підсумкової оцінки за практичні заняття і самостійну роботу.
Підсумковий контроль	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка (100 балів) виставляється як сума балів за практичні заняття, індивідуальні/групові проєкти і формальну освіту.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Неприпустимими є плагіат та списування.

Інформація щодо результатів тестування, виконання творчих проєктів, презентації результатів самостійної роботи тощо надається кожному студенту індивідуально і згідно розкладу практичних занять.

Академічна доброчесність:

Викладання навчальної дисципліни «Закордонні практики здоров'язбережувального виховання учнівства» ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Порушеннями академічної доброчесності вважаються фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Дотримання академічної доброчесності детермінується низкою положень і принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Зміст цих положень і документів у виразеному за таким посиланням: URL: <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zarobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять:

Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях і під час виставлення заліку є обов'язковою. Лекційні курси, додаткові ресурси тощо для засвоєння змісту навчальної дисципліни є доступними на сайті дистанційної освіти. Пропущені лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Якщо ж здобувач вищої освіти пропустив практичне заняття, то він повинен виконати всі практичні завдання, що вивчалися на цьому занятті, і отримати відповідну оцінку.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем вищої освіти практичних занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (схвалене Вченою радою від 05 листопада 2019 р., протокол № 9; введено в дію наказом ректора від 26 листопада 2019 р. № 799 (редакція 1); зі змінами, схваленими Вченою радою від 30 березня 2021 р., протокол № 3 та введеними в дію наказом ректора від 06 квітня 2021 р. № 212 (редакція 2), введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: URL: <http://surl.li/ykqd>

Неформальна освіта:

Під час вивчення навчальної дисципліни студент використовує, крім запропонованих викладачем обов'язкових джерел, джерела додаткові, а саме: вебсайти, друковану літературу тощо. Студент може здійснити неформальну освіту² шляхом проходження професійних курсів / тренінгів, професійного стажування тощо (зокрема, на онлайн-платформах «EdEra», «Нова українська школа», «Prometheus» та ін.); назву курсу визначає викладач. За наявності відповідного сертифіката, студент отримує додаткові 5 балів до загальної кількості балів, передбачених шкалою загальної системи оцінювання навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

1. Борисов В. Лекціонен курс по Промоція на здравето. София, 1993. 128 с.
2. Бутенко С. Основні аспекти превентивного виховання дітей та підлітків в історії педагогіки. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 38, том 1. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/38_2021/part_1/24.pdf
3. Бялик О. Статеве виховання учнів у закладах освіти країн першої хвилі вступу до Європейського

² Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р. № 819 (редакція 1), зі змінами, внесеними 2022 року (редакція 3). URL: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

- Співтовариства. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2016. № 2 (28). С. 31–39.
4. Бялик О. Статева просвіта учнівської молоді: досвід ФРН. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2008. № 2. С. 3–8.
 5. Бялик О. Сучасні моделі статевого виховання учнівської молоді країн Євросоюзу (на прикладі Італії, Данії та Фінляндії, Польщі). *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8 (Ч. 2). С. 217–222.
 6. Ващенко О. Історичний аспект розвитку проблеми виховання здорового способу життя. *Початкова школа*. 2004. № 3. С. 44–47.
 7. Вихрущ А. В. Освітня політика Польщі (діти здорові та з особливими потребами). *Молодь і ринок*. 2020. № 2 (181).
 8. Вільчковський Е., Пасічник В. Організація та зміст фізичного виховання в чеських школах. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві*. 2018. № 2. С. 5–12.
 9. Грабова Г. О. Становлення системи статевого виховання у скандинавських країнах (Норвегія, Швеція). *Педагогічні науки: теорія, історія, технології*. 2010. № 5–7. С. 57–64.
 10. Джуринський П. Б. Формування здоров'язберігаючого способу життя історико-соціальній ретроспективі (від реліктових цивілізацій до епохи Середньовіччя). *Педагогічний дискурс*. 2012. Вип. 12. С. 155–159.
 11. Дмітрієва О. В. Формування здорового способу життя учнів середньої школи в Сполучених Штатах Америки : атореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Луганськ, 2014. 20 с.
 12. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія / за заг. ред. Л. М. Рибалко. Тернопіль : Осадца В.М., 2019. 400 с.
 13. Європейська навчальна програма з профілактики : довідник із науково обґрунтованої профілактики вживання психоактивних речовин для тих, хто ухвалює рішення, впливає на громадську думку та формує політику. Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркотичної залежності, 2019. 136 с.
 14. Єжова О. О., Беседіна А. А., Бережна Т. І. Школи здоров'я у країнах Східної Європи: теорія і практика : монографія / за заг. ред. О. О. Єжової. Суми : Сумський державний університет, 2016. 288 с.
 15. Єфімова В. Здоров'язбережувальна діяльність у школах здоров'я: зарубіжний досвід. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2012. № 3(13). С. 98–103.
 16. Карпусь О. Змістові засади здоров'язбережувального виховання учнів у загальноосвітніх школах Фінляндії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : науковий журнал. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. № 6(70). С. 3–12.
 17. Карпусь О. Профілактика булінгу як напрям здоров'язбережувального виховання учнів у фінських загальноосвітніх школах. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 15. Том 1. С. 22–24. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/15/part_1/6.pdf
 18. Качан О. А., Пристинський В. М., Фролова О. О., Лисецька О. Я. «Спорт заради розвитку» – актуальна концепція здоров'язбереження учнівської молоді. *Сучасні здоров'язбережувальні технології* : монографія / за заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. С. 544–553.
 19. Клос Л. Підготовка майбутніх соціальних працівників до здоров'язбережувальної діяльності в університетах США: теорія і практика : монографія / за ред. Г. М. Лактіонової. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017. 383 с.
 20. Костова П. Педагогіка на промоціята на здравето. Велико Търново, 2000. 226 с.
 21. Кравець В., Кравець С. Проблеми сексуальної соціалізації учнівської молоді України в світлі «Стандартів сексуальної освіти в Європі». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : педагогіка. 2022. № 1(2). С. 161–170. <https://doi.org/10.25128/2415-3605.21.2.21>
 22. Кравець В. Зміст, форми і технології статевого виховання школярів у зарубіжних країнах.

- Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : педагогіка. 2018. № 3. С. 88–97.*
23. Міжнародний проєкт «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин (ESPAD)». *Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка* : вебсайт. URL: <https://www.uisr.org.ua/espad>
 24. Москаленко Н. В., Яковенко А. В., Сидорчук Т. В. Фізичне виховання школярів у зарубіжних країнах (XX ст. – початок XXI ст.): монографія. Дніпро, 2020. 259 с.
 25. Огляд профілактичних програм, впроваджуваних за кордоном. *Профілактика поширення наркозалежності серед молоді* : навчально-методичний посібник / під ред. В. В. Бурлаки. Київ : Герб, 2008. 224 с. URL: <http://www.psychiatry.ua/books/youth/paper4.htm>
 26. Оніпко В. В. Генезис проблеми здоров'язбереження у вітчизняній і зарубіжній педагогічній теорії й практиці. *Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі* : колективна монографія / за заг. ред. Л. М. Рибалко. Тернопіль : Осадца В.М., 2019. С. 53–93.
 27. Оніпко В. В. Стратегія здоров'язбереження в освітній теорії та практиці Європейських країн, США, країн Азії, СНД та Україні. *Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі* : колективна монографія / за заг. ред. Л. М. Рибалко. Тернопіль : Осадца В.М., 2019. С. 76–93.
 28. Оржеховська О. Холістична концепція здоров'я у британській школі: перспективи для України. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2013. № 1(15). С. 41–48.
 29. Оттавська Хартія [Електронний ресурс]. URL: <http://www.sph.ukma.kiev.ua/phb/papers/ottawa-ukr.htm>
 30. Паничок Т. Я. Статеве виховання учнівської молоді у Німеччині : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Тернопіль, 2010. 20 с.; Паничок Т. Я. Статеве виховання учнівської молоді у Німеччині : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.07. Тернопіль, 2010. 200 с.
 31. Рекомендація № (88)7 Комітету міністрів Ради Європи «Про освіту з питань охорони здоров'я в школі та роль і підготовку вчителів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_722#Text
 32. Романчук О. В. Теоретико-методологічні основи підготовки фахівців фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності з дітьми і молоддю в Австрії (XX – поч. XXI ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Дрогобич, 2020. 40 с.
 33. Сливка Л. Використання досвіду польських науковців у моніторинговому дослідженні готовності майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності у школі. *Молодь і ринок*. 2019. №8(175) серпень. С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.179343>
 34. Сливка Л., Гуменюк І. Позакласний і позашкільний виміри реалізації виховання для здоров'я учнівства у Польщі впродовж 1940–1990 рр. (у контексті перспективних напрямів використання цього досвіду в українській освіті). *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2025. № 5(51). С. 1378–1389. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5\(51\)-1378-1389](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5(51)-1378-1389)
 35. Сливка Л. Деякі аспекти проблеми статевого виховання дітей і юнацтва в загальноосвітніх школах закордоння. *Молодь і ринок*. 2024. № 11(231) листопад.
 36. Сливка Л. Деякі напрямки реалізації позитивного зарубіжного досвіду здоров'язбережувального виховання дітей та юнацтва в сучасних умовах реформування вітчизняної системи освіти. *Педагогічний альманах*. 2023. Випуск 54. С. 18–24. DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi54.466>
 37. Сливка Л. Закордонний досвід реалізації програм профілактики шкідливих звичок серед дітей та юнацтва. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 50. С. 73–80. doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.18/50.10>

38. Сливка Л. Закордонні практики здоров'язбережувального виховання учнівства : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2024. 196 с.
39. Сливка Л. В. Здоров'язбережувальне виховання в контексті педагогічної спадщини Мацея Демеля (пол. Maciej Demel; 1923–2017). *Педагогічний альманах*. 2021. Випуск 48. С. 261–267. DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi48.233>
40. Сливка Л. Здоров'язбережувальне виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (XX – початок XXI століття) : монографія. Івано-Франківськ : Дискурс, 2022. 588 с.
41. Сливка Л. Історико-філософські основи здоров'язбережувального виховання. *Людинознавчі студії*. Дрогобич : Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. 2016. № 3(35). С. 208–216.
42. Сливка Л. В. Просвітницько-виховний контент проблеми здоров'язбереження особистості на сторінках польських паренетичних друкованих джерел. *Eurasian scientific discussions. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference (5–7 June, 2022)*. Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain, 2022. pp. 454–457. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/06/EURASIAN-SCIENTIFIC-DISCUSSIONS-5-7.06.22.pdf>
43. Сливка Л. Рекреаційно-здоров'язбережувальний вимір організації вільного часу дітей і юнацтва у Польщі наприкінці XIX – на початку XX ст.: фізичне виховання у парках імені Генрика Йордана. *Молодь і ринок*. 2024. № 2 (222). С. 26–30. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.300083>
44. Сливка Л. Умови і засоби здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл (на тлі розвідок українських та польських вчених). *The main prospects for the development of science in modern life : Proceedings of the XXXVI International Scientific and Practical Conference (13–16 September)*. Warsaw, Poland. 2022. P. 243–246. URL: <https://isg-konf.com/the-main-prospects-for-the-development-of-science-in-modern-life/>
45. Соловей Д. Тенденції розвитку форм організації фізичного виховання країн Європи в середні віки. *Молода спортивна наука України*. 2015. Т. 2. С. 269–274.
46. Співак М. В. Державна політика здоров'язбереження: світовий досвід і Україна : монографія. Київ : Логос, 2016. 536 с.
47. Сучасні технології збереження здоров'я учнів: кращий досвід [Електронні дані] / авт. кол.; уклад. А. Г. Обухівська, І. І. Цушко. Київ : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2015. 221 с.
48. Цибанюк О. О. Сучасні тенденції популяризації фізичного виховання і здорового способу життя школярів Румунії. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2022. Вип. 11(157). С. 149–142.
49. Цьома С. Концептуальні засади ЗЗВ молодших школярів у Болгарії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 8 (34). С. 26–32.
50. Цьома С. Формування основ здоров'язбереження учнів у системі початкової освіти Болгарії. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2014. Вип. 48. С. 223–227.
51. Чередрецька Б. Соціально-педагогічні основи попередження відхилень у поведінці дітей молодшого шкільного віку (на матеріалах Польщі) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 – теорія та історія педагогіки. Івано-Франківськ, 1997. 46 с.
52. Ястребов М. М. Зарубіжний досвід використання веб-технологій у здоров'язбережувальному навчанні. *Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі* : колективна монографія / за заг. ред. Л. М. Рибалко. Тернопіль : Осадца В. М., 2019. С. 331–340.
53. Alcohol. *World Health Organization* : вебсайт. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/alcohol>
54. Committee of Experts on Criteria for Preventative Policies and Health Promotion: final report. Strasbourg : EP, 1998. P. 3–5.
55. ESPAD Group. ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on

- Alcohol and Other Drugs, EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020. 136 p. URL: http://www.espad.org/sites/espad.org/files/2020_3878_EN_04.pdf
56. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2019), European Drug Report. 2019: Trends and Developments, Publications Office of the European Union, Luxembourg. URL: http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11364/20191724_TDAT19001ENN_PDF.pdf
57. Łakomski Marian. Dlaczego integralny program profilaktyczny w szkole: pomoc dydaktyczno-wychowawcza dla nauczycieli i wychowawców. Kraków : Impuls, 2004. 142 s.
58. National Healthy School Standart. Partnerships. London : DfEE Publication, 2000. 27 p.
59. Olweus D. Bullying at school: Long-term outcomes for the victims and an effective school-based intervention program. *Aggressive behavior: Current perspectives*. New York: Plenum Press, 1994. 305 p.
60. Olweus D. Bullying at school: What we know and what we can do. Malden, MA : Blackwell Publishing, 1993. 140 p.
61. Ostaszewski K. Skuteczność profilaktyki używania substancji psychoaktywnych: podstawy opracowywania oraz ewaluacja programów dla dzieci i młodzieży. Warszawa : Scholar, 2003. 299 s.
62. Preventing Drug Use among Children and Adolescents. *National Institute on Drug Abuse* : вебсайт. URL: https://www.drugabuse.gov/sites/default/files/preventingdruguse_2.pdf
63. Slyvka L. Practice of implementation of health education in schools of the Republic of Poland. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2021. Vol. 8, No 1 (Apr. 2021), 106–115. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.8.1.106-115>
64. Tsybanyuk, O., Slyvka, L., Batiuk, A., & Liasota, T. European experience in organizing physical education and promoting a healthy lifestyle in educational institutions. *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*. 2023. Vol. 12. Suplemento 2. 21. <https://doi.org/10.6018/sportk.566141>
65. Xchange prevention registry. *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction* : вебсайт. URL: <http://www.emcdda.europa.eu/best-practice/xchange>
66. Z młodzieżą o uzależnieniach. *Szkoła podstawowa nr 32* : вебсайт. URL : <https://www.sp32bb.pl/aktualnosci/z-mlodzieza-o-uzaleznieniach>

Викладач:

професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій
Сливка Лариса Володимирівна